30b

DECANI FACVLTATIS MEDICÆ

GVNTHERI CHRISTO-PHORI SCHELHAMMERI,

Med. Doct. Anat. Chirurg. & Botanic. Prof. Publ. Acad. Leopold. N. C. Adjuncti & Recup. Ital. Soc.

PROGRAMMA

quo

NOVI CANDIDATI Solenni de amaris diſſertationi præluſit.

JENÆ,
LITTERIS KREBSIANIS.

A. & Ω.

ARs ſanandorum hominum, ut in fine ſuo ſubjecto inferendo, ut loquuntur Philoſophi, haut ſecus ac reliquæ, ſive liberales ſive illiberales habeantur, tota occupata eſt: ſic ad opus ſuum perficiendum, non minus quam iſtæ inſtrumentis opus habet. Iis verò non paucis, nec generis ejusdem; quando & indoles morborum, quibus à naturali conſtitutione corpora deſciſcunt, admodum eſt varia, ac prope infinita. Cum enim illa, quibus conſtamus, vivimusq;, ex partibus componantur inter ſe diſſimillimis: duris, mollibus; laxis, ſtrictis; fibroſis, glanduloſis; humores inſuper contineant neutiquam ſinceros, ſed maxime diſſimilares, aliaque fluida ſubtiliſſima, multis modis unumquodq́; horum lædi poſſe, nemo non intelligit, neque uno modo reſtitui. Unde eſt factum, ut ſolidis, fluidis; metallicis, aqueis, terreis; plurimisq́; differentibus modis, inſtructi eſſe cogantur medici, ſi modo, ut par eſt, undiquaque humanæ ſaluti, cum fructu ſuccurrere velint, & tam tincturis, eſſentiis, liquoribus, ſpiritibus, elixiriis, pulveribus, ſalibus, quam ferris, ſcalpris, malleis, cultris, forcipibus, acubus, annulis, cannulis, globulis; denique quis ea enarraret omnia? habeant opus.

Verum iſthæc, tanquam duriora & quæ, cum in oculis manibusq; ſint, craſſioribus edolandis dicata, quandoquidem plus exercitationis habent, quam judicii, Chirurgis reliquerunt. Ipſi nobiliora quæ vel intimos partium receſſus expediunt, vel fluida corrigunt atq; emendant, ſibi ſervarunt dirigenda. Talia enim hæc ſunt, ut nemini niſi Philoſopho perſpecta ac cognita eſſe poſſint; cum eorum agendi vis ac energia nequaquam obvia ſit, ſed longo demum uſu ac diligenti obſervatione deprehendatur: ea inſuper ſint efficacia, ut, quemadmodum minima mole prodeſſe inſigniter, ſic

per-

perperam porrecta, eodem minimo pondere haut levem inferre noxam, & paulo momento omnia corrumpere valeant, ſoleantq;.

Sunt autem, quæ in corpus ipſum, ore hauſta, demittuntur, duum màxime generum: Vel enim evacuant, & ſub liquidi cujusdam forma, undeunde aliquid eliminant; vel alterant, & humores, ſive conſiſtentia, ſive acrimonia, ſive alio quocunque modo infeſtos ac rebelles domant, & ad priſtinum genium, naturæ familiarem reducunt. Quorum illa quidem vario rurſus modo ſuum opus perficiunt; hæc vero poſt calorem & frigus maxime omnium iis qualitatibus ſenſibilibus conſtant & agunt, quos ſapores appellamus; vel potius particulis quæ per eas linguam vario pungendo afficiendoque modo, ſuam præſentiam teſtantur. Sunt enim illæ ipſæ, quæ vel incidendi, vel incraſſandi, vel attenuandi, diluendi, imo & calefaciendi, conſtringendi, fundendi, aperiendi, roborandi, quacunq; demum alia vi atque energia, ſanguinis & ſeri conſiſtentiam alterant aliterve diſponunt: quo obtento plerique morborum interni ſponte poſtea ceſſant, & victas manus porrigunt. Quare ſi quicquam aliud, hæc maxime omnium poſtulant, ut ad eas Medicus rationalis attendat, ſuamque eò omnem convertat ſollicitudinem: his enim perſpectis, non de omnibus modo uſitatis, ſed ignotis quoque & nunquam viſis ſimplicibus medicamentis decernere, & quid valeant, tuto pronunciare potis eſt: Ex quo multa reliquis ignota cognoſcet, multa aliis nunquam auſa, ſine periculo perficiet: denique ſe talem exhibebit, qualem perfectum medicum eſſe oportet: qui non pendeat â receptorum quorundam formulis, vel guttulis paucorum liquorum, ſed varia quæ uſurpari aliis eo modo antea non vidit, intrepide miſcet, neque ita aget, quaſi fortuito & occulta quadam qualitate, aut, quod pene idem eſt, ſpecifica quam vocant vi, iſthæc fierent: quod verum ſi eſſet, fruſtra ſane jactarent Medici ſuam medendi methodum, aureum illud monile, atque unicum ornamentum, quo veri ac genuini artis magiſtri, à ſpuriis atq; opprobriis ſuis, jactatoribus ac blateratoribus inanibus dignoſcuntur, & qua ſiſi, δηλεί-ης καὶ θρασύτητος ſoluti, confidunt arti ſuæ, ut ſolent, qui rerum omnium auctorem Naturam, magiſtram ſuam ſequuntur, & illam viciſſim ſequacem habent, qui illam audiant, & illam dicto factoque au-

 di-

dientem habent. Ut enim ſapores ex intima particularum natura, & forma ipſarum eſſentiali immediate, & quamproxime oriuntur, ita de his ea certitudine teſtantur, qua effectus de cauſa ſua proxima & inſeparabili alias teſtari ſolet: ut ubicunque ſe ſapores offerunt, ibi etiam ſubeſſe, & quidem præſentes, ex quibus effectus is, experientia jamdudum exploratus, expectandus unice eſt, certo ſit colligere. Et quamvis non omnino liceat invertere ſententiam, ut quoties nihil inſit ſapidi, nullius rem efficaciæ ac tuta eſſe omnia, poſſit aſſeverari; quod unum genus acerrimi veneni, & deleterii neſcio quid ſucci alentis, qui, inſipidus cum ſit, liquat arroditque ſubito omnia, Natura in quibusdam occultavit, & quaſi in inſidiis poſuit, id quod jam ante bis mille & ſexcentos circiter annos advertit Theophraſtus Ereſius; tamen & in pauciſſimis hæc ſunt, & in plerisque aliis patent indiciis, nobis non ignotis. Cætera tam ſunt vera, ut non *Galenus* modo noſter, *librum IV.* de ſimplicium facultatibus integrum iis inveſtigandis dedicaverit, ſed ipſum etiam *Platonem* hæc res habuerit ſollicitum: cujus de his Philoſophia legere eſt in ejusdem Galeni opere, *Lib. 1. cap. 37.* ne dicam de Theophraſto modo laudato, qui incomparabili illo de cauſis plantarum opere, tam pulchre ac erudite de his diſſeruit, ut vix quicquam elegantius legi poſſit.

Quam ob rem mirari ſatis non poſſum, Chemicos ea, tanquam ſibi debita, Galenicis & Philoſophis hodie velle erepta, cum in manibus hæc ſint omnium; eorum autem hactenus, quantum quidem ſcio, nemo extiterit, qui de induſtria de his ac univerſim ediderit quicquam, etſi de alcali & acido, & quod enixum inepte vocarunt, nota ſint, quæ nonnulli eorum ſint auſi. In quibus tamen quæ ad facultates medicamentoſas pertinent, ſunt pauciſſima, quæ non jamdudum ſub nomine eorum quæ ſunt tenuium partium, opere citato Galenus expoſuit: De ſalſo autem, acido, amaro, auſtero, acerbo, dulci, altum pene uſque fuit in illa ſchola ſilentium, cum tamen aliorum libri de illis non ſileant, certe nemo eorum ne attigerit quidem ea, quæ *Galenus Lib. IV. citato*, & reliquis ejus claſſis paſſim expoſuit: qui etiam *Lib. V. cap. 3. à partibus & morbis medicamentorum facultates nominare, empiricorum eſſe, à qualitatibus vero & ſaporibus, virum potiſſimum rationalem decere*, diſſertiſſimis verbis aſſe-

aſſeruit. Ut ſane, ſi ex his colligatur rectè, Galenus omnium, qui extiterunt, in hoc genere chemicorum fuerit maximus, neceſſum ſit. Sed quicquid de auctoribus fiat, parum intereſt unde petas, modo rem teneas probe: quippe non quis dixerit, ſed quam verè & ſapienter dixerit, expendendum eſſe, dudum monuere viri eruditi. Sunt autem rerum ſapidarum aliæ ſuaves, aliæ ingratæ admodum. Inter illas primas tenent dulcia, in his amara reliquis palmam diſputant: quarum illa quidem maxime videri poſſent convenientia naturæ, hæc adverſa: cum ſecus longe ſit. Eſt enim ubi multo plus nocent illa, juvant hæc, egregia ſua virtute, quam occultant linguæ, intus verò demum aperiunt. Hinc ne Coqui quidem vel ab his protenus abſtinent, vel illa ſola admittunt, ſed condimentis variis ita inter ſe temperant omnia, ut unicuique ſuus honos, laudesque maneant.

Quare non eſt, lector benevole, quod Clariſſimi Doctorandi noſtri,

THEODORI RENATI ROMMELII

amara tibi hodie apponenti epulas repudies: etſi ſine condimentis aliis. Facit ille, non quod coquum, mercenarium hominem, & adulatorem Palati, ſed quod cordatum Medicum, Servatorem generis humani, (quod ille ſæpe corrumpit,) facere æquum eſt, nobisque jamdudum conceſſum, nemini alii temere licitum: Nam

- - - - Quis, niſi faſtidita Machaon,
Fercla parat, dubiasq; docet dediſcere cœnas?

Quin ille optime conſulit rei medicæ, dum materiam noſtratibus non admodum tritam examinare, ejusque in mortalium genus extantia beneficia atque utilitates uberius explanare ſatagit. Qua in re dignum ſe præbet optimi parentis, cujus non exigua in idem merita proſtant, & genuinum filium.

Natus enim eſt in civitate Libera Imperiali Ulma, Sveviæ metropoli, Die XXV. Septembris, Anni Salutis noſtræ, M DC LXIX. Patre, PETRO ROMMELIO, Philoſ. & Medic. D. & Reipublicæ Patriæ Phyſico & Practico ord. famigeratiſſimo Matre verò, virtutum omnium genere, ſexum hunc ornantium, conſpicuâ, ANNA ELISABETHA, natâ JACOBÆA. Providâ horum optimorum parentum curâ ſummo ſtudio educatus fuit: Fundamenta pietatis & literaturæ in Gymnaſio quod ibi

ibi eſt, celeberrimo ſub fideliſſimis Præceptoribus jecit mature, curſumque per ſingulas Gymnaſium illud conſtituentes Claſſes feliciter & laudabiliter abſolvit. Ex quibus extollit præprimis ſummam curam atq; induſtriam virorum Clarisſimorum & excellenter doctorum GVILIELMI DIEZII Philoſophiæ Doctoris & Rectoris Gymnaſii, Eloquentiæ & Linguæ Græcæ P. P. ut, & M EVERHARDI RUDOLPHI ROTHII, Con-Rectoris, tum Hiſtoriar. & Moral. nunc verò Hiſt. & Logices Profeſſoris meritiſſimi, quo moderante etiam, antequam claſſicis lectionibus valediceret, de INSOMNIIS Orationem, frequentiſſimo Auditorio publicè recitavit. Abſoluto curſu Claſſico, Anno M DC LXXXVII. Menſe Aprili, Tubingam miſſus, ibique Rectore Magnifico DN. GRAVE J. U. D. & P. P. in civium Academicorum numerum receptus eſt, unde domum reverſus, ſtudia Philoſophica ulterius ſub Præceptoribus ſuis antiquis, quos plurimum amabat, & quorum ſummam fidem ac benevolentiam erat expertus, alacriter continuavit, ultra jam laudatos Dn. Profeſſores, etiam plurimum Reverendos, atque Clarisſimos Viros & Profeſſores, D. M. Joh. Frikium, p. m. & Honoldos, illum in Logica, hos in Mathemat. & Phyſicis audivit: ſimul etiam privatim ſub auſpiciis & manuductione paternâ ſtudium Medicum his adſocians, qui eum in Phyſiologia, Inſtitutionibus Medicis, & Anatomicis ſolicite inſtruxit. Cui etiam ante, puer adhuc, ruſticæ fœminæ, bimeſtrè jam gravidæ, (quæ cum graviditatem præfracte negaſſet, infami morte perierat) cadaver in gratiam tam Chirurgorum quam obſtetricum, Amplisſimi Magiſtratus indultu ſecanti, & publice ad leges Anatomicæ artis demonſtranti, curioſulus adſtitit, embryonemque in hunc usque diem ſine detrimento aſſervatum, eximere vidit; herniarum deinde, mammarum cancroſarum, nec non cadaverum variis morbis caſibusque extinctorum ſectionibus aliquoties, non ſine emolumento interfuit, amoremque erga ſtudium anatomicum, pro ætatis quidem ratione, non parvum inde concepit. Inſuper etiam officinas Pharmaceuticas eodem jubente & manuducente, ſedulò frequentavit, modumque medicamenta præparandi ac diſpenſandi diligenter obſervavit, adeoque fundamenta non contemnenda cum ad nos veniret, ſecum attulit. Quod factum eſt, conſilio & juſſu parentis, Anno M DC LXXXIX.

d. XXV. Septembri, Rectore Magnif. Viro maxime Reverendo, Ampliſſimo atque Excellentiſſimo Dn. Johanne Gvilielmo Bajero, SS. Th. Doctore & P P. celeberrimo. Ubi ſine mora cepit Studiis Phyſicis ac Medicis ulteriorem navare operam; uti quidem in Phyſicis & Geneanthropologicis lectionibus magno cum fructu audivit Excellentisſimum Dn. Casparem Posnervm, P. P. parique utilitate B. D. Augusti Henrici Faschii diſcurſus Anatomicos tum publicos tum privatos adhuc deguſtare licuit; Reliquorum vero Profeſſorum Medicorum qui adhuc vita fruuntur, audivit ſingulos, nemine neglecto. In primis igitur laudibus extollit Magnifici Dn. Senioris noſtri D. Rudolffi Wilhelmii Krausii eruditiſſimos diſcurſus publicos, quibus rem omnem Pathologicam ac Pharmaceuticam explanare aggreſſus eſt, ex iisque magnam lucem iis quæ alibi legit atq; audivit, accenſam teſtatur. Nec minus prædicat inſignem Excellentisſimi atq; amplisſimi D. Georgii Wolffgangi Wedelii doctrinam; quem publicè in ſyllabum materiæ medicæ ſelectioris commentantem, de medicamentorum facultatibus & virtutibus, de compoſitione extemporanea, & Præparatione medicamentorũ, tum Galenicorum tum Chemicorum juventuti præeuntem, magna contentione animi ſecutus eſt, ejusque ſummam in his dexteritatem ita veneratus, ut vel unam horulam negligere, religioni duceret. Privata item ejus informatione in tradendis artis fundamentis, explicatione Hippocratis aphoriſmorũ, in noſcenda & ſeligenda materia medica, in conſcribendis formulis, manuductione ad praxin Clinicam, & univerſo artis ambitu diligentiſſime uſus, ſummoque ardore eam complexus eſt. Virginei cadaveris proſectionem etiam accurate adminiſtranti conſtans adſtitit, ſub ejusque Præſidio gemina vice in cathedra diſputatoria comparuit, & primum, diſputationem de INSOMNIIS, alterum vero ſpecimen Pathologiæ Dogmaticæ, Diſput. X. De Causis Morborum Solutæ unitatis & Symptomatibus in Genere defendendo, cum applauſu auditorii, publice exhibuit. Nec exiguo cum fructu Nob. & Experientiſſimi D. Wolffii, Prof. Extraord. lectiones de Morbis infantum, gravidarum freqentavit & excurſiones botanicas in dumeta vicina inſtituenti ſe adjunxit. Mea quoq; qualicunque opera non infrequenter uſus eſt & primum anatomica

ſub meritiſſimo anteceſſore meo cepta,felicisſime,ut ait, continuavit: Dein Chirurgicas demonſtrationes,& Oſteologiæ ac Chondrologiæ explicationes, nec non luſtrationes & botanicas excurſiones, quam diligentiſſime ſectatus eſt, & proſectionibus tum humanorum tum brutorum cadaverum publice & privatim ſedulo interfuit, uti & lectionibus botanicis in horto tota hac æſtate & altera continuatis.

Non autem in his ſubſtitit, ſed opponentium quoque ſubſellia publice, cum alias, tum ſolennibus diſputationibus habitis, ſæpenumero occupavit, ut non ignotus Patribus academiæ, vel hoc nomine eſſe queat. Neque in anatome ſibi ipſi defuit, ſed quæ à nobis vidit, in iis ſubinde imitandis & propria induſtria deprehendendis præclaram operam collocavit. Quibus tot tamque laboribus,ac ſtudio indefeſſo effecit etiam, ut,cum ſe ſiſteret nuper facultati, ſupremos honores ambiens, non potuerit id nobis, quibus de his omnibus conſtabat, accidere ingratum. Itaque ad conſueta examina admiſſus eſt: in quibus ita ſe nobis probavit, ut dignus judicatus ſit qui ad altiorem cathedram moveret gradum. Cujus privilegii obtinendi ergo cum die poſt hunc III. Diſputatione Inaugurali, quam vocant, quod nobis intra privatos parietes, id nunc omnibus publice ſit oſtenſurus, illi ut Proceres academiæ, & quotquot tangunt eruditionis præmia, frequentes adeſſe, & applaudere felici induſtriæ non graventur, publico collegii Medici nomine ea, qua par eſt humanitate ab omnibus ac ſingulis contendo.

P. P. A. R. S. M DC XCII. d. 14. Aug.

L. S.